

УДК 811.161.2'27

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖАРГОННОЇ ЛЕКСИКИ В МОВІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ

Левченко Т.М.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

Статтю присвячено аналізу жаргонної лексики на структурно-семантичному рівні. Проаналізовано функціонально-стилістичні вияви жаргонної лексики на матеріалі українських засобів масової інформації. Розглянуто характерні тенденції до широкого використання жаргонізмів у мові сучасної преси. Виявлено жаргонні лексико-тематичні групи в мові друкованих засобів масової інформації. Простежено шляхи входження жаргонної лексики до системи сучасної української мови.

Ключові слова: жаргонна лексика, мова преси, лексико-граматичні та функціонально-стилістичні вияви.

Постановка проблеми. Для мови українських засобів масової інформації початку XXI ст. характерне вживання жаргонної лексики, яку фахівці вважають одним із найдискусійніших явищ мовленнєвої культури. Думки дослідників з приводу цього феномену розходяться досить протилежно. Мова сучасних газет характеризується підвищеною експресивністю. Експресивна функція мови набуває нових проявів у вживанні стилістично зниженої лексики, яка має потужний експресивно-емоційний потенціал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти функціонування жаргонної лексики в газетно-публіцистичному стилі стали об'єктом вивчення багатьох українських лінгвістів. Вивченню молодіжного сленгу присвятили свої дослідження О.М. Береговська [1], Є.В. Митрофанов, Т.Г. Нікітіна [2]. Кримінальні жаргонізми у розглядають В.М. Мокієнко [3], Н.В. Третяк [9]. Жаргонно-сленговій комунікації усного мовлення приділяють увагу Л.О. Ставицька [6; 7], Т.І. Ніколашина [5] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальність статті зумовлена загальною настановою сучасної лінгвістики вивчати мову періодики, зважаючи як на лінгвальні, так і екстралінгвальні фактори, а також недостатнім вивченням проблем, пов'язаних з функціонуванням сучасного жаргоновживання як номінативно-експресивного засобу в дискурсі друкованих засобів масової інформації.

Мета статті – з'ясувати семантичну та функціональну специфіку жаргонного лексикону, виявити жаргонні лексико-тематичні групи в мові друкованих засобів масової інформації.

Виклад основного матеріалу. Проблему функціонування кримінального жаргону на шпальтах українських газет не оминають увагою. Чимало видань надто насичені цією лексикою. Проникнення жаргонізмів у мову періодики зумовлене насамперед потребою характеризувати середовище певних соціальних груп, а також вживати їх як засіб емоційного висловлення. Сьогодні їх використовують для опису загальних суспільних процесів. У статті тлумачити значення жаргонізмів будемо за словником Л. О. Ставицької «Український жаргон».

Досить часто у мові української періодики зустрічаються жаргонізми із значенням позбавлення волі. Наприклад: *загриміти* «бути заарештованим» [7, с. 142], пор.: «В Україні у 1936 році було заарештовано понад 15 тис. людей. Хоча й сам Бухарін, як відомо, *загримів*» («Україна молода», 13.03.2010); впаяти «засудити на певний строк позбавлення волі» [7, с. 94] «...але 3 лютого все той же Київський райсуд *впаяв* правозахисникові дев'ять діб...» («Україна молода», 13.03.2010).

Дослідниця української лексики М. І. Навальна кримінальні жаргонізми-іменники поділяє на три групи: 1) назви осіб, що скоюють злочини; 2) назви наркотичних засобів; 3) назви видів покарань та судимостей [4, с. 237]. До першої з цих груп і належить кримінально-міліцейська лексема *гастролер* «злочинець, який здійснює пограбування в різних містах» [7, с. 102]. Проте ми фіксуємо і дієслово *гастролювати*, напр.: «...чи не *гастролювала* шахрайка зі своєю «програмою» в інших містах...» («Україна молода», 20.03.2013). До цієї групи жаргонізмів зараховуємо іменник *братки* «молодший в ієрархії мафіозної структури, який виконує завдання, що потребують жорстокості та фізичної сили» [7, с. 68], напр.: «При наближенні камер *братки* втягували голови в комір...» («Україна молода», 23.12.2012).

Досить популярними у мові українських засобах масової інформації залишаються жаргонізми: *кидати* «виманювати за допомогою махінацій значні суми грошей; обдурювати» [7, с. 170], напр.: «У світі є великий ступінь недовіри між людьми. Тим паче в Одесі – майже легендарно-кримінальному місті, де чимало тих, хто *кидає*» («Україна молода», 25.12.13); *клієнт* «потерпілий» [7, с. 176], пор.: «Шахрай заводив із нею душевну розмову і доволі швидко отримував усю потрібну інформацію про потенційного *клієнта*» («Україна молода», 13.03.2011); *зек* «ув'язнений» [7, с. 155], напр.: «Такий собі Юрій Олексійович із місць позбавлення волі вийшов два роки тому й вирішив скористатися набутими знаннями з юриспруденції, а також специфічним досвідом *зека*» («Україна молода», 13.03.10). Чимало прикладів можна навести, коли в газетних текстах зустрічаються декілька жаргонних одиниць в одному реченні, напр.: «...новообраний глава держави має кримінальне минуле, адже не з чуток знає, що таке *чифір* і як воно – *ботати по фене*...» («Україна молода», 25.12.2013). У словнику Л. О. Ставицької «Український жаргон» знаходимо значення цих лексем: *чифір* «чай, кава» [6, с. 263], *ботати* «говорити, розмовляти, розповідати щось» [7, с. 66], напр.: «А ми й без спеціальних студій розуміємо, про що йдеться, коли чуємо з екранів ТБ чи в ефірі слова *мочити*, *опустити*, *дерибан*...» («Україна молода», 25.12.2010), *мочити* «убивати» [7, с. 222], *опустити* «з ганьбою вигнати із злочинського угруповання» [7, с. 243], *дерибан* «поділ награбованого» [7, с. 120], пор.: «Дві *ходки* на *зону* – таким досвідом не може похвалитися жоден керманч у світі» («Україна молода», 25.12.2012). Л. О. Ставицька в словнику «Український жаргон» подає значення цих слів: *ходка* «судимість, строк відбування покарання» [7, с. 356], *зона* «виправно-

трудова установа; територія, на якій розташована така установа» [7, с. 158].

Деякі жаргонізми виходять за межі кримінальної, міліцейської чи воєнної тематики, їх використовують і для тем суспільно-політичного життя, напр.: *замовити* «організувати чиесь убивство; найняти кілера для вбивства когось» [7, с. 147], напр.: «Те, що Валерія Семенюту **«замовили»** очільники чистої води прокурор спростовує...» («Україна молода», 2–3.09.2011); качка «повідомлення недостовірної, неправдивої інформації; вигадка» [7, с. 167], пор.: «Новина про дискримінацію українських медичних дипломів у Саудівській Аравії може виявитися **«качкою»**» («Україна молода», 24.03.2013).

Поширення жаргонізмів набирає таких обертів, що деякі з них не встигають фіксувати навіть у словниках. Нашим завданням є знайти й описати значення цих жаргонізмів. Таким є іменник *ширка*. У словнику «Український жаргон» Л. О. Ставицької знаходимо – «шприц для ін'єкцій наркотику» [7, с. 309], проте в нас воно вжито в суспільно-політичній тематиці в значенні «широка коаліція у Верховній Раді», напр.: «Четвертого червня минулого року, напередодні очікуваної **«ширки»** ПР і БЮТ, прем'єр-міністр Юлія Тимошенко побувала в Кракові...» («Україна молода», 13.01.2012). У цій же тематиці вжито не зафіксоване дослідницею словосполучення *мотати строк*, для позначення «відбувати покарання», пор.: «Президент, що двічі **«строк мотав»** (заг.)» («Україна молода», 25.12.2013). У мові українських засобів масової інформації простежуємо часте вживання жаргонізму *тушка*, значення якого Л. О. Ставицька в словнику «Український жаргон» не подає. Нами встановлено значення цього іменника: «народний депутат, який переходить із фракції у фракцію з метою власної вигоди», напр.: «Мені здається, що і Янукович і Тимошенко чекають, коли фракція піде до них **«тушками»**» («Україна молода», 25.12.2012); «Хотів би наголосити, що так звані **«тушки»** – це ті депутати-зрадники...» («Правда! Київщина», 16.09.2012); «Ходили чутки, що після виходу з в'язниці **«тушок»** у фракції...» («Україна молода», 07.09.2011); «Олег Войко: Бути **«тушкою»** – ганьба для чесної людини!» (заг.) («Твоє право», 03.10.2012).

Широко в мові друкованих засобів масової інформації використовують молодіжний жаргон. Його класифікуємо на групи: 1) позначення дій та процесів; 2) номінації осіб; 3) назви речей; 4) позначення документів; 5) позначення ознак.

Для позначення дій та процесів у друкованих засобах масової інформації зустрічаються такі лексеми як *скинути* «продати» [16, с. 300], напр.: «Кожен із нас має **«свій»** невеличкий **«обмінник»**, у якому можна швидко і без зайвих документів **«скинути»** чи купити валюту» («Україна молода», 11.10.2012); «Є підприємства, які **«скинули»** ці об'єкти, бо не могли дати їм лад...» («Україна молода», 16.08.2013); *дістати* «позбавити спокою когось, набриднути комусь» [7, с. 123], напр.: «Одна з версій грузинів – військових вже **«дістала»** поведінка противника» («Високий Замок», 07.08.2008); *відкосити* «ухилитися від чогось (частіше від служби в армії)» [16, с. 86], пор.: «Як **«відкосити»** від армії?» (заг.) («Новий погляд», 06.03.2013); *проколотися* «ускочити в клопіт, знати невдачі» [7, с. 279], пор.: «**«Проколотися»** ж спиритник на тому, що почав представлятися не приятелем...» («Україна молода», 13.03.2013).

У мові української періодики використовується дієслово *відмазати* «виправдати когось, зняти винування з когось, виручити, часто за допомогою грошей» [7, с. 86], напр.: «Зрештою, освіту в

Полтаві **«тягне»** діяч, якого приятелі-можновладці неодноразово **«відмазували»**» («Україна молода», 06.01.2013). Проте частіше зустрічається іменник відмазка «відмовка, можливість ухилитися від чогось» [7, с. 86], пор.: «Курс підготовки не вдалося закінчити. Не вистачило часу. Хоча розумію, що це звучить, як звичайна **«відмазка»**» («Високий Замок», 04.08.2013); «Список **«відмазок»** українських артистів щодо російськомовного репертуару...» («Україна молода» 15.01.2012); «Мирослав Воньо: **«Неформали – це «відмазка»** музичних редакторів і продюсерів» («Україна молода», 13.02.2012).

На сторінках друкованих засобах масової інформації фіксуємо лексеми *прохавати* «зрозуміти щось; сприйняти зміст, значення, суть чого-небудь» [16, с. 280], напр.: «Мораль: **«баби навіжені, їх «фіг прохаваєш», а писати треба короткими реченнями»**» («Газета по-українськи», 17.04.2006) та *наїзд* «критичні зауваження, претензії до когось» [16, с. 229], пор.: «За **«радянських часів під такими рубриками газети вміщували усілякі лінгвістичні викрутаси або необґрунтовані «наїзди» читачів»**» («Народна», 10.05.2013). Ці жаргонізми використовуються для позначення дій та процесів.

Іноді в мові періодики жаргонізми входять до складу стійких словосполук. Так, іменник *дах* «голова, мізки, здоровий глузд» [16, с. 117], часто вживають як залежний компонент словосполучення дах іде «хтось божеволіє, втрачає здоровий глузд та самоконтроль» [16, с. 117], пор.: «...у **«чужомовній країні та це й майже без грошей – звісно, в деякого міг «похтати дах»**» («Україна молода», 16.08.2011); «Від **«розкішного і впевненого у завтрашньому дні життя у богемі «іде дах»**» («Україна молода», 06.01.2013).

Активно функціонують у газетному мовленні жаргонні одиниці для номінації осіб, такі як *нігер* «негр» [7, с. 237], *шмара* «жінка легкої поведінки; повія» [7, с. 378], *кореш* «давній приятель компаньйон» [7, с. 185], *чубчик* «дівчинка» [7, с. 367], *пофігіст* «людина, перейнята пофігізмом, яка культивує його в собі та інших» [7, с. 271], *чувак* «молодий чоловік; юнак» [7, с. 367], *прошмандовка* «жінка легкої поведінки» [7, с. 280] та ін. Пор.: «**«Коліс Барака Обаму, мабуть, теж називали образливим словом «нігер»**» («Україна молода», 16.08.2014); «**«Кілька днів поспіль вся Лівія святкувала загибель колишнього лідера, «брата», «кореша» (так його називала молода) Каддафі»**» («Україна молода», 25.10.2013); «**«Асія Ахат до умов не вибаглива, як примадонна, але і не «пофігістка», як рокери»**» («Україна молода», 19.07.2013); «**«Тож у п'єсі залишили суржик, а з лайливих слів – «прошмандовка»...»**» («Україна молода», 22.09.2014).

Для позначення речей у пресі фіксуємо лексеми: *ящик* «телевізор» [7, с. 386], пор.: «**«Не закривай життя в «ящик»**» (заг.) («Україна молода», 30.11.2013); *шузи* «взуття, черевики» [7, с. 383], пор.: «**«А по-друге для виготовлення «благодійних» «шувів» використовуватимуть винятково рослинні матеріали»**» («Україна молода», 19.04.2014); *ствол* «вогнепальна зброя» [7, с. 310], напр.: «**«Замість «ствола» під целофаном ховалася... звичайнісінька скляна пляшка...»**» («Україна молода», 16.03.2012); *травичка* «будь-яка наркотична речовина для куріння (анама, марихуана, гашиш тощо)» [7, с. 322], напр.: «**«Найкраща «травичка» Портман»**» (заг.) («Україна молода», 25.12.2012); *шмурдяк* «вино поганої якості» [7, с. 379], «**«Скільки людей пило одколони, розчинники, «шмурдяк»?»**» («Україна молода», 17.01.2012). Також на сторінках газет зустрічаються такі поняття: *прикид* «гарний, дорогий, модний одяг» [7, с. 274], *попса* «популярна естрад-

на музика низького художнього рівня» [7, с. 269], *хвіст* «академічна заборгованість» [7, с. 353], *фішка* «особливість, сутність, специфічна риса, тенденція і т. ін.» [6, с. 341], *прибамбас* «додаткові, надлишкові орнаментальні деталі, що надміру прикрашають і часто підвищують вартість чогось» [16, с. 273]. Пор.: «Для того аби привернути увагу вона кожного дня перевдягалася по декілька разів в усі найкращі **«прикиди»...**» («Вісник Переяславщини», 17.12.2010); «ще кримінальнішим видається запрошення на гастролі російської **«попси»** («Високий Замок», 12.01.2012); «Треба **«хвости»** в інституті ліквідувати!» («Україна молода», 13.08.2013); «Моя різдвяна **«фішка»** – індичка. Вона всім до смаку» («Високий Замок», 4–10.01.2012); «Важаю, що хороша ялика повинна стояти винятково на спеціальній підставці без різних **«прибамбасів»** («Вісті», 22.12.2013).

Окрему групу молодіжного жаргону становлять слова, що вживаються для позначення документів. У словнику Л. О. Ставицької знаходимо лексеми: *ксива* «будь-який функціональний документ (паспорт, пропуск, білет, довідка тощо)» [7, с. 192]; *липуха* «фальшиве посвідчення» [7, с. 202], проте ми фіксуємо іменник *липа* та прикметник від іменникового жаргонізму *липовий*. Пор.: «За **«ксиву»** – до в'язниці» (заг.) («Україна молода», 04.06.2014); «...показана **«ксива»** одразу викликала в пильного **«погранця»** серйозні сумніви» («Україна молода», 21.03.2013); «Отже, генеральство – **«липове»**, тобто не заслужене!» («Україна молода», 21.02.2013); «...закордонна **«ксива»** є високотехнологічною **«липою»** («Україна молода», 28.05.2009); «Виявляється, **«липові ксиви»** шахрай використовував для дрібного збагачення» («Україна молода», 18.03.2012).

Висновки і пропозиції. Отже, для мови української преси початку ХХІ ст. характерна тенденція до дедалі ширшого використання жаргонізмів. Їх уживають для посилення експресивно-емоційного забарвлення інформації або для надання газетним текстам негативного оцінного характеру. Проблему

функціонування жаргону на шпальтах українських газет не оминають увагою. Чимало видань надто насичені цією лексикою. Проникнення жаргонізмів у мову періодики зумовлене насамперед потребою характеризувати середовище певних соціальних груп, а також вживати їх як засіб емоційного висловлення.

Досить часто журналісти послуговуються кримінальним жаргоном. Також у мові сучасної української періодики широко представлений молодіжний жаргон. Жаргонізми виконують переважно оцінну та експресивну функції, сприяють установленню контактів з читачем, приверненню уваги читача до різних матеріалів.

Активне функціонування кримінальних та молодіжних жаргонізмів у мові українських засобів масової інформації, зокрема в суспільно-політичній публіцистиці, засвідчує, що вони виходять за межі свого традиційного усно-розмовного вживання в соціальних діалектах і слугують засобами експресивізації газетних текстів. Жаргонізми, ужиті в газетних заголовках, є засобом створення стилістичного контрасту між жаргонними та літературними газетно-публіцистичними одиницями.

Жаргонні одиниці надають газетним текстам емоційно-експресивного забарвлення. Уживання такої лексики є засобом стилізації неофіційного, а то й фамільярного спілкування. Використання жаргонізованої розмовної мови на сторінках української періодики слугує для привернення уваги читача.

Використання нелітературної розмовної лексики в мові публіцистики початку ХХІ ст. є одним із важливих її компонентів. Ця лексика виконує оцінну та експресивну функції, сприяє реалізації принципу діалогічного мовлення, тобто контакто-становлення з читачем, оскільки вживання цих слів є засобом стилізації неофіційного, невимушеного спілкування. Стилійно знижена лексика привертає увагу споживача інформації, хоч автори в такий спосіб іноді й порушують загально визнані етично-моральні норми.

Список літератури:

1. Береговская Э. М. Молодежный сленг : формирование и функционирование / Э. М. Береговская // Вопросы языкознания. – 1996. – № 3. – С. 32–41.
2. Митрофанов Е. В., Никитина Т. Г. Молодежный сленг : Опыт словаря / Е. В. Митрофанов, Т. Г. Никитина. – М., 1994.
3. Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. Большой словарь русского жаргона / В. М. Мокиенко, Т. Г. Никитина. – СПб. : Норинт, 2000. – 720 с.
4. Навальна М. І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. : [монографія] / М. І. Навальна. – К., Інститут української мови; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 328 с.
5. Ніколашина Т. Зооморфізми в жаргонно-сленговій комунікації / Т. Ніколашина // <http://revistas.ucm.es/fll/15781763articulos/ESLC0808110125A.PDF>
6. Ставицька Л. Проблеми вивчення жаргонної лексики : Соціолінгвістичний аспект / Леся Ставицька // Українська мова. – 2001. – № 1. – С. 55–68.
7. Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 496 с.
8. Тараненко О. О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.) / О. О. Тараненко // Мовознавство. – 2002. – № 4–5. – С. 33–39.
9. Третяк Н. В. Жаргонна лексика в друкованих ЗМІ (номінативно-експресивна функція) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» / Н. В. Третяк. – К., 2008. – 20 с.
10. Українська мова : Енциклопедія / [Редкол. : Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін.]. – 3-тє вид., зі змінами і доп. – К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П.Бажана, 2007. – 856 с.
11. Шевченко Л. І. Концепти теорії інтелектуалізації літературної мови в контексті розвитку стилю масової інформації / Л. І. Шевченко // Стилійстика української літературної мови : диференціальна діагностика тексту. – К., 2004. – С. 68–81.
12. Щур І. І. Україномовний комп'ютерний сленг : формування і функціонування : дис. кандидата філол. наук : 10.02.01 / Щур Ірина Ігорівна. – К., 2006. – 245 с.

Левченко Т.Н.

Переяслав-Хмельницький державний університет імені Григорія Сковороди

ФУНКЦИОНАЛЬНО-СТИЛИСТИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЖАРГОННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКЕ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ ПЕРИОДИКИ

Аннотация

Статья посвящена анализу жаргонной лексики на структурно-семантическом уровне. Проанализированы функционально-стилистические проявления жаргонной лексики на материале украинских средств массовой информации. Рассмотрены характерные тенденции широкого использования жаргонизмов в языке современной прессы. Выявлены жаргонные лексико-тематические группы в языке печатных средств массовой информации. Прослежены пути вхождения жаргонной лексики в систему современного украинского языка.

Ключевые слова: жаргонная лексика, язык прессы, лексико-грамматические и функционально-стилистические проявления.

Levchenko T.M.

Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhoriy Skovoroda Pedagogical University

FUNCTIONAL AND STYLISTIC CHARACTERISTIC OF JARGON VOCABULARY IN THE LANGUAGE OF MODERN UKRAINIAN PERIODICALS

Summary

The article examines jargon vocabulary on structural and semantic level. It was analyzed functional and stylistic manifestations of jargon vocabulary on the material of Ukrainian mass media. It was considered typical trends of extensive use of jargon in the language of modern mass media. It was found jargon lexical and thematic groups in the language of print mass media. It was traced the ways of entering of jargon vocabulary into the system of modern Ukrainian language.

Keywords: jargon vocabulary, language of mass media, lexical and grammatical, functional and stylistic manifestations.

УДК 821.161.2-31.09"19"

ЛЮДИНА В ХУДОЖНЬОМУ СВІТІ РОМАНУ В. ВИННИЧЕНКА «СОНЯЧНА МАШИНА»

Ледняк Ю.В.

Донбаський державний педагогічний університет

Досліджено специфіку зображення людини в романі В. Винниченка «Сонячна машина». З'ясовано, що саме вважає письменник найсуттєвішим для життя людей. Зокрема, розглянуто питання родинних зв'язків, стосунків чоловіків і жінок. Звернено увагу на своєрідність життєвих завдань представників різної статі. Визначено основні засоби характеристики ситуації, розкриття душевного стану персонажів твору.

Ключові слова: художній світ роману, особливості зображення людини, людські стосунки, своєрідність життєвих завдань представників різної статі, засоби характеристики ситуації, розкриття душевного стану персонажів.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Роман В. Винниченка «Сонячна машина», написаний у 20-ті роки ХХ століття, можна розглядати як художній прогноз майбутнього, що чекає на людство, як твір-пересторогу, продиктований страхом за людство, за його волю та душу, й водночас як твір-сподівання на те, що люди зможуть залишитися людьми, а не перетворитися на тварин, і саме це робить твір В. Винниченка актуальним для нашого часу та спонукає до його вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми, виділення невідоміших раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на значний інтерес науковців до роману В. Винниченка «Сонячна машина» (дослідження Г. Баран-Сабат, В. Білоуса, О. Гожика, Т. Маслянчук, О. Петрів, Г. Сиваченко та ін.), вивча-

лися переважно проблематика, жанрові особливості твору, своєрідність його поезики та стилю, проте специфіку зображення людини в даному романі досліджено недостатньо.

Мета статті – розглянути особливості зображення людини в художньому світі роману В. Винниченка «Сонячна машина».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У своєму творі В. Винниченко багато уваги приділяє людині, світу її почуттів, специфіці її природи.

Капіталістична держава, змальована в романі «Сонячна машина», не ставить на меті знищення родинних зв'язків, хоча досить негативно на них впливає, адже, по-перше, необхідність постійно працювати не залишає вільного часу для родини, а по-друге, боротьба, що постійно точиться в суспільстві, між представниками різних верств, уби-